

Lasten osallistumisoikeuksien tilannekuvaus

Johdanto

Euroopan neuvosto julkaisi vuonna 2016 arviointityökalun, jonka avulla jäsenmaat voivat mitata edistystään ministerikomitean suosituksen CM/Rec(2012)2 (suositus lasten ja alle 18-vuotiaiden nuorten osallistumisesta) toimeenpanossa. Arviointityökalun tavoitteena on saada jäsenmaiden toimintatavat vastaamaan suosituksen (2012)2 edellyttämää tasoa ja siten varmistaa lapsille YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa taattu oikeus osallistua heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. Työkalu koostuu kymmenestä (10) indikaattorista, joiden perusteella jäsenmaat voivat arvioida toimiaan lasten osallistumisen turvaamiseksi ja edistämiseksi sekä keinojaan tarjota lapsille tilaisuuksia osallistua.

Oikeusministeriö käynnisti alkuvuonna 2019 hankkeen arviointityökalun pilotoimiseksi Suomessa ja asetti 7.2.2019 ohjausryhmän tukemaan ja seuraamaan pilotointihankkeen toteutusta sekä varmistamaan tiedonkulkua hankkeeseen osallistuvien toimijoiden välillä. Ohjausryhmässä on oikeusministeriön lisäksi edustajat sosiaali- ja terveysministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, sisäministeriöstä, Lapsiasiavaltuutetun toimistosta, Etnisten suhteiden neuvottelukunnasta, Suomen Kuntaliitto ry:stä, Lastensuojelun keskusliitto ry:stä ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:stä. Ohjausryhmän toimikausi on 11.2.2019-31.1.2020.

Tausta

Ohjausryhmä päätti ensimmäisessä kokouksessaan 5.3.2019, että arviointityökalun käsittelemistä teemoista kootaan tilannekuvaus olemassa olevan tiedon perusteella, jonka jälkeen voidaan tunnistaa olennaiset tietopuutteet ja tarkentaa lisätietotarpeita. Käsillä oleva asiakirja on ensimmäinen luonnos kyseiseksi tilannekuvaukseksi. Asiakirjaan on soveltuvin osin koottu tilannekuvauksen lisäksi myös lasten osallistumisoikeuksien toteutumisen kannalta tunnistettuja hyviä käytäntöjä ja kehittämiskohteita. Lisäksi on pyritty tunnistamaan keskeisiä tietopuutteita kuhunkin indikaattoriin liittyen. Asiakirjan rakenne, indikaattorien määritelmät ja numeerisen arvioinnin arviointiperusteet sekä haavoittuvassa asemassa olevien lasten osalta huomioitavat asiat on tässä asiakirjassa esitetty Euroopan neuvoston arviointityökalun mukaisesti. Arviointityökalun kattama aihepiiri on varsin laaja, joten ohjausryhmä on tehnyt tiettyjä rajauksia ja painotuksia teemojen käsittelyn suhteen.

Tavoitteet

Tilannekuvausluonnokseen pyydetään keskeisten sidosryhmien lausuntoja kesä-elokuussa 2019. Tilannekuvausluonnos on monilta osin vielä keskeneräinen ja sitä täydennetään

annettujen lausuntojen, asiantuntijakuulemisten sekä lasten fokusryhmähaastattelujen perusteella syksyn 2019 aikana. Tilannekuvaukseen kerättyjen tietojen pohjalta ohjausryhmä tuottaa arviointiraportin, jossa esitetään arvio lasten osallistumisoikeuksien tämänhetkisestä tilanteesta sekä nostetaan esiin hyviä käytäntöjä ja keskeisiä kehittämiskohteita. Arviointiraporttiluonnos lähetetään sidosryhmien lausunnoille loppuvuonna 2019 ja valmis arviointiraportti on tarkoitus julkistaa alkuvuonna 2020.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta lasten osallistumisoikeuksien tilannekuvaukseksi. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön ja siinä esitettyihin kysymyksiin. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle **viimeistään perjantaina 30.8.2019.**

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat erityisasiantuntija Liisa Männistö (puh. 0295 150 231) ja erityisasiantuntija Panu Artemjeff (puh. 0295 150 211). Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@om.fi

Lisätietoja lausuntopalvelu.fi:n käytöstä voit pyytää palvelun ylläpidosta osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi

Linkit

<https://www.coe.int/en/web/children/child-participation-assessment-tool> - Arviointityökalu Euroopan neuvoston verkkosivuilla / Bedömningsverktyget på Europarådets webbplats

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM001:00/2019> - Pilotointihanke oikeusministeriön verkkosivuilla (suomeksi)

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM001:00/2019> - Pilotprojektet på justitieministeriets webbplats (på svenska)

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/854e12b1-d7d6-4f11-a6ac-f2034443c975/99fb3fe1-c3c1-4a4b-b725-e65465093bd8/MUISTIO_20190121063747.pdf - Arviointityökalu suomeksi (huom. epävirallinen käännös)

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/854e12b1-d7d6-4f11-a6ac-f2034443c975/80dda655-8872-44cf-bde3-af61196ac736/MUISTIO_20190121063459.pdf - Bedömningsverktyget på svenska (obs. en inofficiell översättning)

Liitteet:

[LAUSUNNOILLE_Tilannekuvaus_lasten_osallistumisoikeudet_LUONNOS190627.docx](#) - LAUSUNTOAINEISTO: Tilannekuvausluonnos 27.6.2019 / MATERIAL FÖR UTLÅTANDEN: Utkast till lägesbeskrivning 27.6.2019 (på finska)

Jakelu:

Akaan kaupunki
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Eduskunnan oikeusasiamies
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etnisten suhteiden neuvottelukunta (sihteeristö)
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
Familia ry
Forssan kaupunki
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Helsingin yliopisto, BIBU-hanke
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Krimo)
Hirvensalmen kunta

Hollolan kunta
Honkajoen kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
Hyrynsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hämeen ELY-keskus
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
Hämeenlinnan kaupunki, Konsernipalvelut, Strategia- ja kehittämispalvelut (Markku Rimpelä)
Ihmisoikeuskeskus
Iin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Ingå kommun - Inkoon kunta
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juankosken kaupunki
Juukan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun ELY-keskus
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kansaneläkelaitos
Karijoen kunta

Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
Kehittämiskeskus Opinkirjo (1)
Kehittämiskeskus Opinkirjo (2)
Keiteleen kunta
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Suomen ELY-keskus
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuurojen Liitto ry
Kuusamon kaupunki
Kynnys ry
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Lahden kaupunki
Laihian kunta

Laitilan kaupunki
LAPE-muutosohjelma
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Lapinjärven kunta - Lappträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lapsioikeusjuristit ry
Lapsioikeusjuristit ry (puheenjohtaja)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Forssa (1)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Forssa (2)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Hämeenlinna
Lapsiystävällinen kunta -malli, Jyväskylä (1)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Jyväskylä (2)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Kirkkonummi
Lapsiystävällinen kunta -malli, Kittilä
Lapsiystävällinen kunta -malli, Kokkola (2)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Kokkola(1)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Lahti
Lapsiystävällinen kunta -malli, Lappeenranta
Lapsiystävällinen kunta -malli, Lohja
Lapsiystävällinen kunta -malli, Oulu
Lapsiystävällinen kunta -malli, Pori (1)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Pori (2)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Raasepori
Lapsiystävällinen kunta -malli, Rovaniemi
Lapsiystävällinen kunta -malli, Tammela (1)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Tammela (2)
Lapsiystävällinen kunta -malli, Turku
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Lastensuojelun keskusliitto ry
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta

Luumäen kunta
Luvian kunta
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto, oikeuspalvelu
Maahanmuuttovirasto, turvapaikkayksikkö
Malax kommun - Maalahden kunta
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mielenterveysomaisten keskusliitto FinFami
Mikkelin kaupunki
Monik ry (toimisto)
Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Nicehearts ry
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nuorisokanuuna
Nuorisotutkimusseura (toimisto)
Nuorten Akatemia ry (1)
Nuorten Akatemia ry (2)
Nuorten Suomi ry
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Ohjausryhmä/ETNO
Ohjausryhmä/ETNO (vara)
Ohjausryhmä/Kuntaliitto
Ohjausryhmä/Kuntaliitto (vara)
Ohjausryhmä/Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Ohjausryhmä/LSKL
Ohjausryhmä/LSKL (vara)
Ohjausryhmä/MLL
Ohjausryhmä/MLL (vara)
Ohjausryhmä/OKM

Ohjausryhmä/OKM (vara)
Ohjausryhmä/OM
Ohjausryhmä/SM
Ohjausryhmä/STM
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ (toimisto)
Opetushallitus (kirjaamo)
Opetushallitus, kokeilukeskus
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Osaamiskeskus Koordinaatti
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelastakaa Lapset ry
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkkalan kunta
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustusministeriö
Puumalan kunta

Pyhtään kunta - Pyttis kommun
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupunki
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Rikoksentorjuntaneuvosto
Ristijärven kunta
Romaninuorten neuvosto
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ELY-keskus
Sateenkaariperheet ry
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki
Setan nuorisotoimikunta
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta

Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaalityön tutkimuksen seura
SOS-Lapsikylä ry
Sotkamon kunta
Sulkavan kunta
Suomen Asianajajaliitto ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Lastenlääkäriyhdistys ry
Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry (toimisto)
Suomen Nuorisovaltuustojen liitto NuVa ry (toimisto)
Suomen Settlementiliitto ry
Suomen Unicef ry
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto, All Youth -hanke (1)
Tampereen yliopisto, All Youth -hanke (2)
Tampereen yliopisto, All Youth -hanke (3)
Tehy ry (1)
Tehy ry (2)
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (kirjaamo)
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen –yksikkö
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Lapset, nuoret ja perheet –yksikkö
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Yhdenvertaisuus ja osallisuus –yksikkö
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tilastokeskus, Väestö- ja elinolotilastot
Ti. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoasiainministeriö
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta

Uudenmaan ELY-keskus
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Vaalan kunta
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Valkeakosken kaupunki
Valtakunnallinen vammaisneuvosto
Valtimon kunta
Valtion nuorisoneuvosto
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Valvira, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Vammaisfoorumi ry
Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö Vamlas ry
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Vehmaan kunta
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

LAUSUNTOPYYNTÖ

Lausunnonantajia pyydetään tutustumaan tämän lausuntopyynnön liitteenä olevaan luonnokseen lasten osallistumisoikeuksien tilannekuvaukseksi sekä vastaamaan alla esitettyihin kysymyksiin soveltuvilta osin. Lausuntopyyntö on jaettu kahteen osaan: 1) Indikaattorikohtaiset huomiot, ja 2) Yleiset huomiot. Voitte vastata joko kaikkiin kysymyksiin tai vain niihin kysymyksiin, jotka ovat oman toimintanne kannalta tai näkemyksenne mukaan keskeisimpiä.

1. Indikaattorikohtaiset huomiot

Indikaattori 1: Lasten ja nuorten oikeudesta osallistua päätöksentekoon säädetään kansallisessa perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä

Vastaako indikaattorin 1 tilannekuva omaa käsitystänne lasten osallistumisoikeuksien kannalta keskestä lainsäädännöstä?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain X
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 1 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Määritelmästä puuttuu lasten kuuleminen vammaispalveluissa.

Lakiluettelosta puuttuu YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

Indikaattoriin 1 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Valtakunnallisessa ESR-rahoitteisessa VamO-hankkeessa on kehitetty materiaalia lapsen osallistamisesta vammaissosiaalityöhön kuulemalla häntä eri puhetta tukevien materiaalien ja apuvälineiden avulla. Nämä löytyvät THL:n julkaisemasta vammaispalveluiden käsikirjasta.

Indikaattoriin 1 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Vammaisten lasten kuulemisessa ja kohtaamisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa on puutteita. Tämä ilmenee mm. YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen toteutumista Suomessa v.2018 kartoittaneesta Vammaisfoorumien kyselystä (N:1525) ja raportista, jossa teemaryhmien, mm. lapset ja nuoret- vastauksista nämä näkyivät. Lasten- ja nuorten kysymys-osioon oli vastannut 164 lasta, nuorta, heidän vanhempansa. Alle 16-vuotiaiden ikäryhmässä 58 % oli kokenut epäasiallista kohtelua terveydenhuollossa, mikä on enemmän kuin muissa ikäryhmissä. Yhtenä syynä tälle arviolle mainittiin vähättelevä kohtelu. Lapset kokivat myös että heidän ylitseen puhuttiin. Lisäksi kommunikaatiossa ja vuorovaikutuksessa oli puutteita, eikä henkilökunnalla ollut riittävästi osaamista vammaisten lasten kohtaamisesta ja vaihtoehtoisista kommunikaatiomuodoista.

VamO-hankkeessa kysyttiin sekä lapsilta (N=70), että heidän vanhemmiltaan (N=86) osallisuudesta vammaissosiaalityöntekijän kohtaamisissa ja päätöksenteossa. 20% lapsista

kertoi, että heiltä on joskus kysytty mielipidettä, 18% että heiltä ei koskaan ole kysytty mielipidettä. Vain 6% ilmoitti että heiltä on usein kysytty mielipidettä (Heini, Hokkanen et al. 2019, Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja B, tutkimusraportteja ja selvityksiä 67).

Invalidiiton valtakunnallisen nuorisotyön kokemusten mukaan vammaisten nuorten edustus nuorisovaltuustoissa on hyvin vähäinen. Heidän edustustaan tulisi pyrkiä kasvattamaan.

Muita huomioita indikaattoriin 1 liittyen:

Indikaattori 2: Lasten ja nuorten oikeus osallistua päätöksentekoon on nimenomaisesti sisällytetty monialaiseen kansalliseen strategiaan lasten oikeuksien toteuttamiseksi

Vastaako indikaattorin 2 tilannekuva omaa käsitystänne kansallisen lasten oikeuksien strategian tilanteesta?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain x
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 2 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 2 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 2 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Lapsistrategia on nojannut YK:n lastenoikeuksien sopimukseen. Näkemyksemme mukaan siinä rinnalla tulisi myös olla YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista.

Lapsistrategian valmistelussa on kuultu erittäin vähän tai ei lainkaan vammaisia lapsia, heidän vanhempiaan, vammaisjärjestöjä, vammaistutkijoita. Silti raportissa mm. viitataan THL:n edelliseen kouluterveyskyselyyn v. 2017, jossa ”toimintarjoitteisten” lasten ja nuorten koulukiusaaminen, syrjäyttäminen, alkoholinkäyttö jne. olivat huomattavasti korkeampia kuin muiden nuorten. Lapsistrategian nykyisissä materiaaleissa ei ole esitetty riittävästi keinoja tilanteen muuttamiseksi. Lapsistrategiaa kehittämään tulisi koota erillinen vammaisasiantuntijoiden (em. henkilöt) ryhmä.

Muita huomioita indikaattoriin 2 liittyen:

Indikaattori 3: Jäsenvaltio on perustettu riippumaton, lakisääteinen lasten oikeuksien instituutio

Vastaako indikaattorin 3 tilannekuva omaa käsitystänne lakisääteisen lasten oikeuksien instituution tilanteesta?

- Kyllä, täysin X
- Kyllä, osittain
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 3 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 3 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 3 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Muita huomioita indikaattoriin 3 liittyen:

Indikaattori 4: Jäsenvaltiossa on käytössä mekanismeja, joiden avulla lapset voivat käyttää osallistumisoikeuttaan turvallisesti oikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä

Vastaako indikaattorin 4 tilannekuva omaa käsitystänne lasten käytössä olevista mekanismeista?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain X
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 4 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 4 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 4 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Lasten oikeus osallisuuteen vammaispalveluihin liittyvissä päätöksistä puuttuu oikeudellisten ja hallinnollisten menetelmien listauksesta

Muita huomioita indikaattoriin 4 liittyen:

Indikaattori 5: Käytössä on lapsiystävällisiä valitusmenettelyitä

Vastaako indikaattorin 5 tilannekuva omaa käsitystänne lasten käytössä olevista valitusmenettelyistä ja niiden lapsiystävällisyydestä?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain X
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 5 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 5 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 5 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Vammaispalveluihin liittyvät menettelyt lakipykälälineen puuttuvat

Muita huomioita indikaattoriin 5 liittyen:

Indikaattori 6: Lasten oikeus osallistua päätöksentekoon on sisällytetty lasten parissa työskentelevien ammattilaisten peruskoulutusohjelmiin

Vastaako indikaattorin 6 tilannekuva omaa käsitystänne lasten parissa työskentelevien ammattilaisten peruskoulutusohjelmien sisällöistä?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain X
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 6 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 6 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 6 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Vammaisten lasten kuulemista ja osallistumista häntä koskevaan päätöksentekoon ei ole tässä kartoitettu. Esim. Sosiaalityössä on vasta suunnitteilla osaksi koulutusta

Muita huomioita indikaattoriin 6 liittyen:

Indikaattori 7: Lapsille jaetaan tietoa heidän oikeudestaan osallistua päätöksentekoon

Vastaako indikaattorin 7 tilannekuva omaa käsitystänne lapsen oikeuksia koskevasta tiedotuksesta ja viestinnästä?

- Kyllä, täysin x
- Kyllä, osittain
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 7 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 7 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 7 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Muita huomioita indikaattoriin 7 liittyen:

Indikaattori 8: Lapset ovat edustettuina eri foorumeilla, mukaan lukien omien organisaatioidensa kautta, kouluissa sekä paikallisilla, alueellisilla ja kansallisilla hallintotasoilla

Vastaako indikaattorin 8 tilannekuva omaa käsitystänne lapsille tarkoitetuista osallistumisen foorumeista?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain x
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 8 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 8 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 8 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Muita huomioita indikaattoriin 8 liittyen:

Indikaattori 9: Käytössä on lapsille suunnattuja palautemekanismeja koskien paikallisia palveluita

Vastaako indikaattorin 9 tilannekuva omaa käsitystänne lapsille suunnatuista paikallistason palautemekanismeista?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 9 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 9 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 9 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Määritelmä- osuudesta puuttuvat vammaispalvelut

Muita huomioita indikaattoriin 9 liittyen:

Indikaattori 10: Lapsia tuetaan osallistumaan YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja olennaisten Euroopan neuvoston välineiden ja yleissopimusten seurantaan

Vastaako indikaattorin 10 tilannekuva omaa käsitystänne lasten osallistumisesta lapsen oikeuksia koskevien sopimusten ym. toimeenpanon seurantaan?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain x
- Ei

Jos tilannekuvassa on indikaattorin 10 osalta mielestänne puutteita tai korjattavaa, voitte tarkentaa vastaustanne:

Indikaattoriin 10 liittyviä hyviä käytäntöjä, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Indikaattoriin 10 liittyviä kehityskohteita, jotka tulisi mielestänne mainita arviointiraportissa:

Muita huomioita indikaattoriin 10 liittyen:

2. Yleiset huomiot

Tässä voitte esittää muita, yleisiä huomioita luonnoksesta lasten osallistumisoikeuksien tilannekuvaukseksi:

On hyvä, että monissa indikaattorilistauksissa mainitaan, että asioita tulee arvioida tarvittaessa myös vammaisuuden perusteella ja vammaisten lasten osallisuus tulee varmistaa. Vammaiset lapset on tällä tavalla tekstissä jo huomioitu, mutta kaipaamme tarkennusta ja vahvennusta muotoiluihin ja näitä olemme indikaattorikohtaisesti esittäneet.

Tiedoksenne, että YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen toteutumisesta Suomessa tehtiin Vammaisfoorumin koordinoima kysely v.2018 ja siitä työstetään vuonna 2020 valmistuvaa vaihtoehtoista raporttia. Raportin osaraportti lasten- ja nuorten osalta julkistetaan 4.9.2019 Vammaisfoorumin internet-sivuilla. Toivomme että siitä olisi hyötyä myös lasten osallistumisoikeuksien tilannekuvauksessa.

Suurpää Helka Johanna
Oikeusministeriö

Männistö Liisa
Oikeusministeriö